

Lehtileikkeitä Jyväskylän yliopiston promootioista vuosien varrelta

Yliopistomme ensimmäinen promootio 1969

Keskisuomalainen 7.6.1969

KESKISUOM.

Lauantaina 7. 6. 1969 — N:o 151

KSM

Päätoimittaja M. E. Juusela

Kyllä se siiltä sujuu... Kandidaatit Liisa ja Karl Silvennoinen pujottavat laakerin lehtiä metallilankaan taustatukenaan seppelensitojatar Armi Sakari.

Seppeleitä sidottiin ja miekkoja hiottiin Jyväskylän yliopiston promootio alkoi

Kreikkalaisten, Attikan maakunnasta tuotettujen laakerilehvien sitomisella alkoivat Jyväskylän yliopiston ensimmäisen promootion juhlallisuudet. Promovendit kokoontuivat eilen aamupäivällä yleisen seppeleensitojattaren, ylioppilas Armi Sakarin opastamana ylioppilastalolle pujottelemaan vihreitä laakerin lehtiä metallilankoi-

— Tehtävämme on valmistaa sepele jokaiselle kandidaatille, tehtävä on vaikea, mutta ei ylivoimainen, sanoi primusmaisteri Ilkka Savijärvi toivottaessaan promovendit tervetulleiksi sepeleensitojaisiin. Sepeleensitojatar Armi Sakari "iskuryhmineen" opasti sen jälkeen kandidaatteja, miten muutamasta metallilangasta ja laakerin lehdistä syntyy maisterinsepele.

Sepeleensitojattanssialisten isäntänä ja illallisen tarjoajana oli traditionaalisesti sepeleensitojattaren isä, prof. Aimo Sakari. Isännän tervehdyspuheen jälkeen yleiselle sepeleensitojattarelle puhui primusmaisteri Savijärvi ja isäntävälle ultimusmaisteri Heikki Rusko. Samaan aikaan tänään vihittävät lisensiaatit valmistautuivat klubilla miekanhiojaisiin. Tarpeeksi vanhan ja arvokkaan tahkon löytäminen oli tuottanut jonkin verran vaikeuksia, mutta lopulta sellainen löytyi Kymi Oy:ltä. Molemmat iltatilaisuudet päättyivät ennen puolta yötä, sillä samana päivänä ennen juhlallista aktia ei vielä saa juhlaa.

★

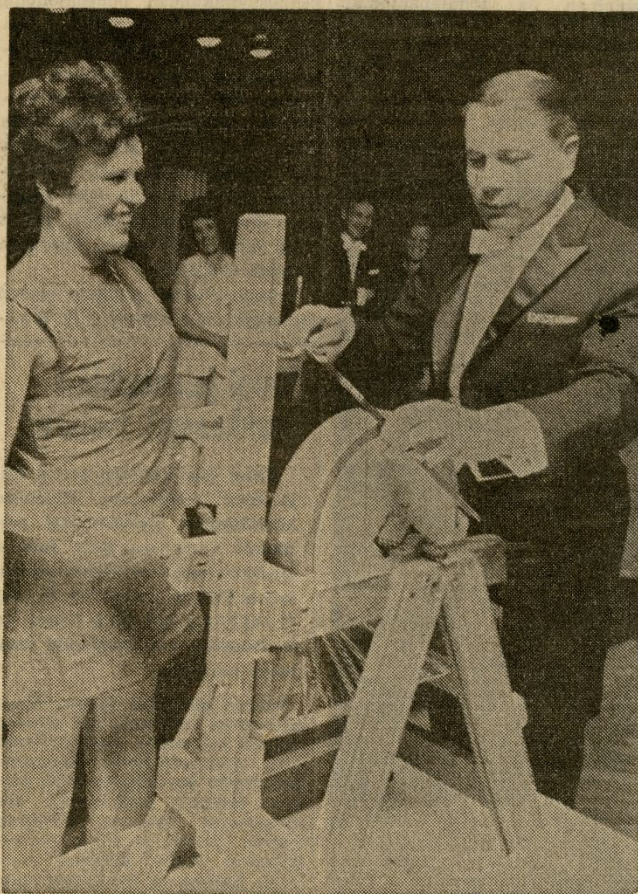
Tänään juhlallisuudet alkavat sepeleensitojattaren noutamisella promootioaktiin. Hänet hakee primusmaisteri Keuruulta tuoduilla kieseillä promootiotoimikunnan seurattessa valjakkoa ylioppilaskunnan edustusautolla Susannalla. Varsinainen akti alkaa yliopistolla klo 12.15, kun promootioon osallistuvat ovat alueittain johtamana kulkueena saapuneet juhlasaliin. Promootorin, prof. Aatos Ojalan puheen jälkeen seuraa juhlallinen vihkiminen, ensin vihittään maisterit, sitten tohtorit ja lopuksi kunniatohtorit. Maistereita vihittään kaikkiaan 105, joista läsnäolevina siis 59, tohtoreita kahdeksan, yksi poissaolevana ja kunniatohtoreita 12.

Akti päättyä poistutaan jälleen kulkueena yliopiston juhlasalista. Juhlakulkue siirtyy nyt Kauppatua pitkin kaupungin kirkkoon promootiojumalanpalvelukseen, jossa saarnaa piispa Eero Lehtinen.

hin, tänään sepeleet asetetaan akateemisten perinteitten mukaan 59 promovoitavan kandidaatin päähän. Iltapäivällä kandidaatit ja lisensiaatit kokoontuivat vielä viimeiseen juhlamenojen harjoitukseen yliopiston juhlasaliin ja illalla promovendit tanssivat ylioppilastalolla ja lisensiaatit hioivat vanhalla tahkolla miekkansa teräviksi Jyväskylän klubilla.

Illalla ovat vuorossa promootiopäivälliset. Päivällisten aikana kuullaan runsaasti puheita ja mm. kunniatohtoriksi vihityn kirjailijan Einarin Vuorelan tervehdys vihityille maistereille. Kunniatohtoreitten puolesta puheisiin vastaa presidentti, liikuntatieteen tohtori h. c. Urho Kekkonen.

Sunnuntaina promootio jatkuu illopidon merkeissä, aamupäivällä purjehditaan Päijänteellä ja illalla tanssitaan yliopiston vanhasa juhlasalissa, tanssiaisat jatkuvat auringon nousuun, jolloin pidetään puhe nousevalle aurinkolle.

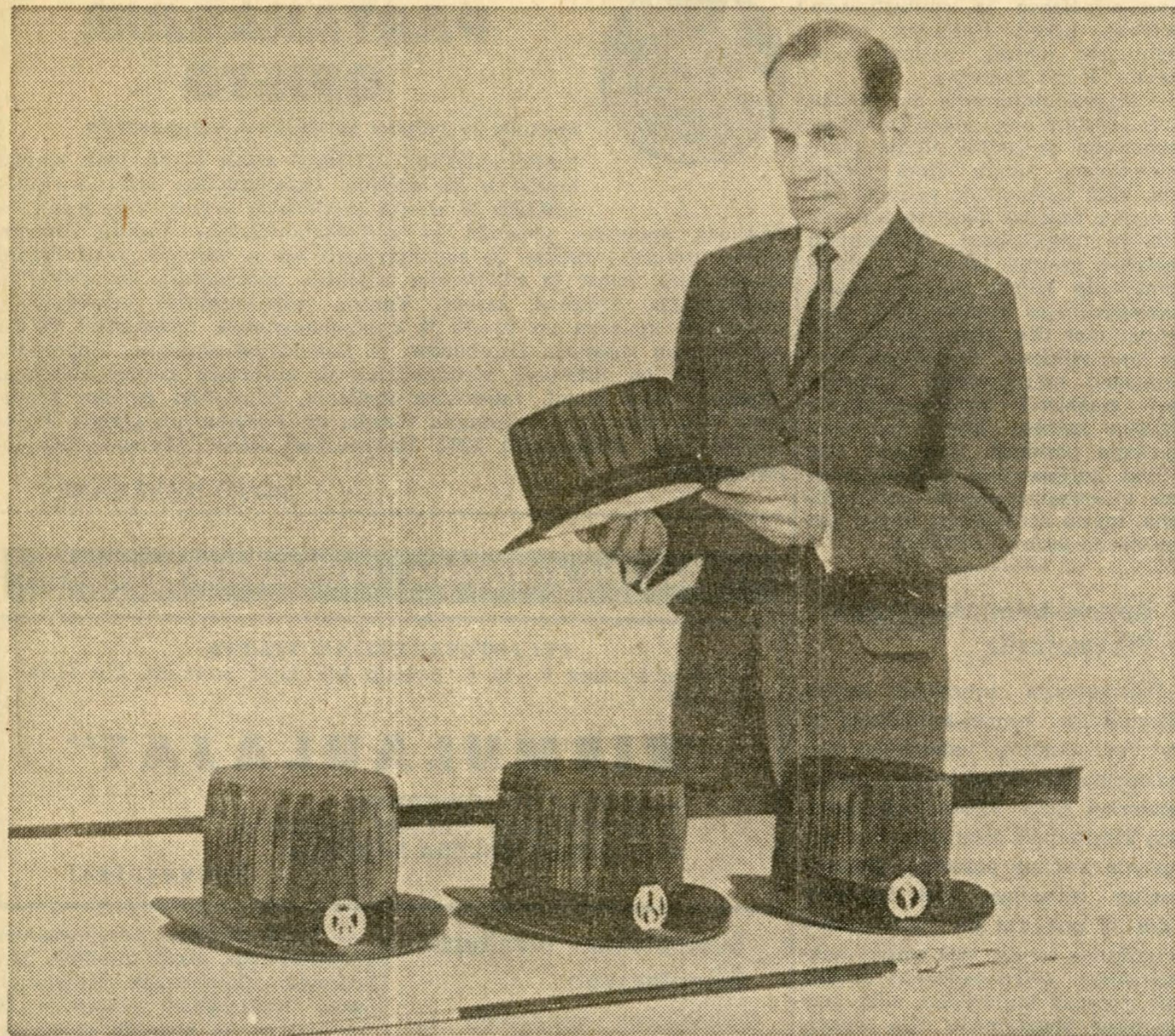

Kansalaisina meidän tulisi taistella hengen aselin sen puolesta, minkä olemme todeksi tutkineet ja hyväksi havainneet, sanoi lis. Isto Ruoppila puhuessaan miekanhiojaisissa. Tähän kappailuun ryhtyivät lisensiaatit sitten hiomaan asettaan primustohtori Juhani Karvosen (kuvassa). Hänen tahkonvääntäjänä oli rouva Kirsti Karvonen.

Yliopistomme ensimmäinen promootio 1969

Keskisuomalainen 6.6.1969

Promootio alkaa tänään

PROMOOTTORI, TOHTORINHATUT JA MIEKKA. Jyväskylän yliopiston ensimmäinen promootio alkaa tänään sepeleensitojaisilla ja miekanhiojaisilla, perinteellinen promootioakti on vuorossa huomenna, jolloin maisterit saavat laakeriseppeleensä ja sormuksensa, tohtorit ja kunniatohtorit uudet hatut ja miekat. Promoottori prof. Aatos Ojala esittelee kuvassa uusia tohtorinhattuja, vas. filosofian kunniatohtorin, kasvatustieteiden, yhteiskuntatieteiden ja promoottorin kädessä uusin eli liikuntatieteiden kunniatohtorin hattu, joka muista poiketen on väriltään tummansininen.

KSMZ 6.6.69

Promootio on kevään juhla

Outi Merisalo

Promootioperinne on 70-luvun notkahduksen jälkeen taas elpymässä. Vihittävät liittyvät kevään juhlassa oppineiden vuosisataiseen joukkoon.

Yliopistossamme vietetään neljättä yleistä maisterin- ja tohtorinpromootiota 17.5. Ensimmäinen promootio järjestettiin 1969, sen jälkeen 1984 ja viimeksi 1990. Lisäksi tiedekunnat ovat vihkineet kunniatohtoreita omissa juhlatilaisuuksissaan.

1970-luvulla promootioperinne tuntui Suomessa hiipuvan, jos promootioita järjestettiin, osanotto oli vähäistä. 1980-luvun alussa kiinnostus traditioihin alkoi kuitenkin elpyä. 1990 Jyväskylässä promootioon osallistui noin 200 vihittävää, ja tämän kevään promootiosta tulee kaikkien aikojen mahtavin: promovendejä on yli 270.

Promootorina toimii virkailtään vanhin professori **Isto Ruoppila**, yliairuena apulaisprofessori **Pertti Era** ja juhlamenojen ohjaajana professori **Outi Merisalo**. Gratistana on **Elina Kiuru**.

Pitkä perinne

Turun Akatemia omaksui promootioperinteensä, kuten muutkin akateemiset käytäntönsä, toisista Euroopan yliopistoista. Maisteri on Ruotsin vallan aikana miltei ainoa yliopiston antama oppiarvo. Se oli nimenomaan oppineiden ja pappissäädyn asia, ja

virkauralle pyrkivät eivät sitä ottaneet.

Promootioperinteet ovat muuttuneet varsin vähän Suomen 356-vuotisen yliopistohistorian aikana; suurimmat muutokset ovat tapahtuneet 1800- ja 1900-luvuilla.

Parhain kandidaateista vihittiin jo Ruotsin vallan aikana maisteriksi ensimmäisenä (primus), toiseksi paras viimeisenä (ultimus). Vähitellen vakiintui käytäntö vihkiä muut kandidaatit aakkosjärjestyksessä arpomisjärjestyksen sijaan.

Jo 1640-luvulta lähtien maisterinpromootion tärkeäksi osaksi muodostui tieteellinen keskustelu jonkun kandidaatin ja tiedekunnan edustajan välillä. Myöhemmin tämä käytäntöön vakiintui maisterinkysymyksen esittämiseksi vihittävien kandidaattien primukselle. Kun primuskandidaatin vastaus on hyväksytty, promootio voidaan aloittaa.

Merkit vakiintuvat ajan myötä

1700-luvulla promovendit vihittiin tummissa silkkiviitoissa, jotka korvautuivat 1800-luvulla ensin yliopistounivormulla ja sitten frakeilla. 1800-luvulta lähtien promovendien seppeleensitojattaret ovat pukeutuneet valkoi-

Maisterinarvon tunnusmerkeistä laakeriseppelä viittaa akateemisiin voittoihin

seen, ja vastaavasti naismaisterit (ensimmäisenä Suomessa Emma Irene Åström 1882) valkeaan pukuun.

Promoottori julisti jo 1600-luvulla nimeltä mainiten kandidaatit maistereiksi ja kuvasi uuden arvon merkit: kirjan, jonka uudet maisterit (1830-luvulle asti) yhtä aikaa sulki pois osoittaakseen oppinsa riittävän, punaisen maisterinpäähineen metalliseppeleineen ja sormuksen.

Punainen maisterinpäähine symboloi vapautta ja itsenäisyyttä. Seppelä viittaa voittoon.

Nykyinen laakeriseppelä, joka on korvannut maisterinpäähineen seppeleineen ainakin 1800-luvulta lähtien, voidaan käsitellä myös viittauksena tieteen ja taiteen jumala Apollonin voittoihin. Kultainen maisterinsormus symboloi tiedon kehää, maisterin laajoja tietoja eri aloilta. Tohtorinarvon merkit, silinterihattu ja älyn terävyyttä symboloiva miek-

ka vakiintuivat käyttöön 1800-luvulla.

Lopuksi promoottori ojensi arvonmerkit promovendeille kirjoittamansa tervehdysrunon kanssa. Tervehdysrunon sijaan promoottori kirjoittaa nykyään tieteellisen esseen promootion kutsukirjaan. Ruotsinvallan aikaisissa promootioissa yksi maistereista esitti promovoitujen kiitoksen. Myöhemmin sen korvasivat puheet kutsuvieraille ja naisille. Tämän jälkeen, kuten nykyäänkin, siirryttiin kirkkoon juhla-jumalanpalvelukseen, ja illalla pitoihin, jotka vastaavat nykyistä promootiopäivällistä.

Filosofian tohtorin arvo luotiin vasta vuoden 1828 statuuteissa. Filosofian maisterin arvo vastasi 1800-luvun alkuun asti myös filosofian tohtorinarvoa. Teologiassa, juridisessa ja lääketieteellisessä tiedekunnassa promovoiittiin tohtoreita jo Ruotsin vallan aikana, joskin erittäin harvoin.

1700-luvulla varsinkin teologian tohtoreiden arvoja myönnettiin nykyisten kunniatohtoreiden arvojen tapaan osoittamaan erityistä huomiota ansioituneille henkilöille.

Musiikki mukana

Promootioihin on, kuten muihinakin akateemisiin juhliin, aina kuulunut tärkeänä osana musiikki. Jyväskylän yliopiston elinvoimainen musikaalinen perinne tulee kauniisti esiin sinfoniaorkesterin esittämän kulkue- ja vihkimusmusiikin sekä promootiota varten tilatun **Pekka Kostiaisen** promootioteoksen kautta. 1600-

luvulta lähtien on promootioita varten myös Suomessa laadittu kantaatteja.

Alusta pitäen on promootiorunous kuulunut suomalaistenkin promootioiden traditioihin. Aiempi runsasmuotoinen onnittelurunous korvautui vuoden 1800 tienoilla kaikille vihityille osoitulla promootiorunolla, jonka tänä vuonna kirjoittaa **Leena Laukkarinen**.

Promootioiden luonne tuli 1700-luvulla sosiaalisemmaksi, kun promootiopäivällisiin saivat myös naiset osallistua. 1800-luvulla tämä suuntaus voimistui, ja promootioiden tanssiaiset saivat Suomessa muiden maiden hovi- ja valtiopäivätanssiaisten roolin. Aamuun asti jatkuvina ne hui-

pentavat nykyäänkin promootiojuhlallisuuudet.

Suomessa on vuoden 1832 promootiosta lähtien valittu yleinen seppeleensitojatar valvoamaan maisterinseppeleiden valmistusta. **Frans Mikael Franzénin** tyttärentytär **Rosina von Haartman** oli ensimmäinen yleinen seppeleensitojatar, jota juhliittiin myös kevään kuningattarena juhlapromootiossa vuonna 1840. Yksittäisten kandidaattien seppeleensitojattaria ei 1800-luvun alkupuoliskolla vielä ollut, mutta promootioon matkusti koko maasta säätyläistyttöjä. 1870-luvulle asti oli tapana, että naisten poistuttua promootiotanssiaisista poikaparit tanssivat polskaa ja valssia.

Vuoden 1882 promootiosta lähtien vihittävistä kandidaateista ja lisensiaateista on ollut yhä suurempi osa naisia. Jyväskylän yliopiston tulevassa promootiossa he muodostavat vihittävien enemmistön.

Promootio on mieleenpainuva tapa juhlia pitkän ja välillä työläänkin opintien etappeja. Sen vuosisataista eurooppalaista perinnettä noudattavissa menoissa jokainen kandidaatti ja lisensiaatti liittyvät yhteiseen oppineiden res publicaan.

Lähde: M. Klinge, Helsingin yliopisto 1-3, Keuruu 1987-1990.

Yksittäisten kandidaattien seppeleensitojattaret vakiintuivat vasta 1800-luvulla. Jyväskylän yliopiston promootiossa 1990 seppeleensitojattaret ja sitojat laskeutuivat kulkueessa päärakennuksen juhlasaliin.

11.6.2000 KSM

KARI ROUHIAINEN

Lauantaina Jyväskylän yliopistolla järjestettiin yliopiston historian viides kaikkien tiedekuntien yhteinen promootio. Yhteiskuntatieteiden kunniatohtoriksi promovoitiin muun muassa presidentti Martti Ahtisaari ja Helsingin yliopiston kansleri Jaakko Ihmuotila (oik.)

Ahtisaari promovoitiin yliopiston kunniatohtoriksi

■ Viides kaikkien tiedekuntien yhteinen promootio toi taas hattupäiset miekkaniekat kadulle.

JYVÄSKYLÄ

Ville Pyylampi

Yhteiskuntatieteiden kunniatohtorin arvonimen saaneelle presidentti Martti Ahtisaarelle Jyväskylän yliopiston kunniatohto-

rin titteli ei ole ensimmäinen laatuun.

— Jos oikein muistan, niin tämä on kolmastoista tai neljästoista kunniatohtoritus. Kauimmaisat ovat Argentiinasta, Thaimaasta ja Yhdysvalloista. Suomen yliopis-

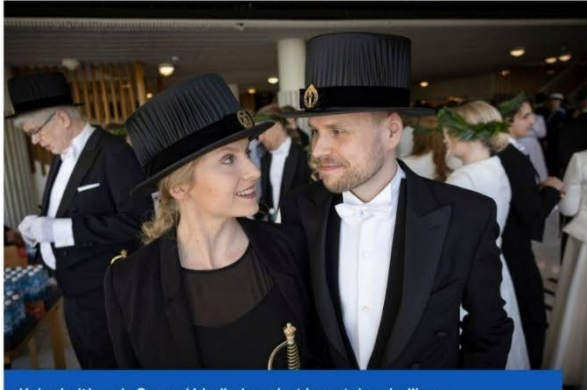
toista tämä on joka tapauksessa kuudes, Ahtisaari kertoo.

Jyväskylään puolisonsa Eeva Ahtisaaren kanssa tullut entinen tasavallan presidentti pitää promootioperinteen elpymistä positiivisena asiana.

— Ensi keskiviikkona lähdän Saksaan vastaanottamaan Hesse-
nin rauhanpalkintoa. Muutenkin aikani kuluu nykyisin pitkälti ulkomailla.

KOTIMAA, sivu 8

Kaisa Laitinen ja Samuel Lindholm eivät tule akateemisesta suvusta – lauantaina heidät promovoitiin juhlallisesti tohtoreiksi

Kaisa Laitinen ja Samuel Lindholm saivat lauantaina virallisen tohtoripromootioon. Myöhemmin kesällä he astuvat avioon. SAMI SAARENPÄÄ

Sini Ihanainen-Alanko

20.5.2023 18:17 | Päivitetty 21.5.2023 8:39

Kuuntele

Kaisa Laitinen, 31, ja **Samuel Lindholm**, 31, nauttivat Jyväskylän yliopiston tohtoripromootiota. Heille se on luonteva osa akateemisuuksia. Promootiossa tapaa myös ystäviä ja se on arvokas, hieno juhla.

– Olin aikoinaan jo maisteripromootiossa. Ajattelen, että se on ainutlaatuinen, historiallinen seremoniallinen jäänne – millaista hyvin harvoilla yhteiskunnan osa-alueilla enää on, Laitinen kertoi.

– Vaikka onhan siinä paljon sellaista mitä voi pitää hassuna, kuten tiukat pukeutumissäännöt ja tarkka etiketti.

Hän sanoi ymmärtävänsä myös niitä, jotka eivät promootioon osallistu. Monelle pelkästään asut ovat niin kalliit, että se rajaa osallistumista.

– Itselläni on aiempien akateemisten tilaisuuksien vuoksi useita mustia juhramekkoja. Tohtorin hatun sain lainaan ja miekan sain 30-vuotislahjaksi.

– Selvisin aika pienillä hankinnoilla.

Laitisesta promootiossa oleellista on, että se tuo akateemisen yhteisön yhteen ja toisaalta kulkueen myötä näkyväksi kaupungissa.

Lindholm katseli promootioon käytettyä frakkia ja kertoi ostavansa muutenkin vaatteita paljon käytettynä. Lopulta hän päätyi vuokraamaan frakin.

– Ymmärrän, että pönöttämistä kritisoidaan paljon. Promootiopukeutuminen ei minua stressannut, vaan jopa nautin siitä.

– Mikä nyt olisi hienompaa kuin päästä käyttämään miekkaa osana pukeutumista, sehän on jokaisen pikkupojan unelma, Lindholm myhäili.

”

Haluan tehdä työtä, joka oikeasti sytyttää.

Samuel Lindholm

Hän kertoi pukeutuvansa arkenakin pikkutakkiin ja joskus jopa pukuun.

– Se antaa työlle sen arvon, joka sille kuuluu.

Promootiooperinteisiin kuuluvat upeat juhla-asut miekkoineen. SAMI SAARENPÄÄ

Laitinen väitteli tohtoriksi pari vuotta sitten ja Lindholm viime vuonna. Kumpikaan ei koe olevansa akateemista sukua. Laitisen äiti on maisteri, Lindholm mieltii, että taitaa olla alenevassa polvessa sukunsa ensimmäinen ylioppilaskin.

– Äitini teki aikuisena kyllä ammattikorkeakoulututkinnon.

Lindholm tutkii poliittista filosofiaa ja erityisesti ihmisten elämän hallintaa varhaismodernina aikana. Hän pohti jo lapsena paljon filosofisia kysymyksiä.

– Isäni kuoli Valmetilla työtapaturmassa ollessani viisivuotias. En osaa sanoa, onko se vaikuttanut siihen, että olen aina pohtinut paljon.

– Ehkä ainakin se, että olen yksinhuoltajaäidin kasvattama, on vaikuttanut ajatteluuni. Olen saanut erilaisen maailmankuvan.

Akateeminen ura tuntui Lindholmista varhain luonnolliselta valinnalta. Hän pitää tutkijan työstä, vaikka se onkin pätkätyötä.

Vapaus on yksi asia, joka Lindholmia kiehtoo. Samoin häntä kiehtoo itsensä haastaminen. Parhaillaan hän on Alfred Kordelinin säätiön tuella tutkijana.

– Haluan tehdä työtä, joka oikeasti sytyttää. Pidän myös opettamisesta, se on niin välittömästi palkitsevaa.

– Onhan akateeminen ala aika kilpailtu, et voi päättää, että olet koko työuran yliopistossa.

Laitinen väitteli viestintäteknologiasta ja hän on yliopistolla vakituinen viestinnän lehtori.

Hänen maisterivaiheessaan eräässä tutkimusprojektissa avautui paikka, johon professori kannusti hakemaan. Sille tielleen hän on jäänyt.

Hän kokee olevansa onnekas, että on saanut vakituisen työn yliopistosta.

– Promootion jälkeen lennän liki saman tien Kanadaan konferenssiin. Työni tähtihetkiä on, että voin tuottaa uutta tietoa maailmaan.

Lindholm lähtee syyslukukaudella vierailevaksi tutkijaksi Hollantiin.

– Tutkijoina ymmärrämme toistemme työn luonnetta ja osaamme aidosti tukea toisiamme.

Heinäkuussa pariskunta menee keskenään naimisiin. He ovat seurustelleet lukioajoista. Tiedossa on maalaismaisemissa hyvinkin epämuodolliset kesähäät.

– Silloin pääteema on saada rakkaat ystävät ja sukulaiset samaan tilaan.

URHEILU

Jukka Jalonen oli täysin haltioissaan yhdestä asiasta, eikä se liittynyt mitenkään Leijoniin – ”En ole ennen”

Jukka Jalonen pääsi ensimmäistä kertaa elämässään helikopteriin palatessaan Jyväskylästä Tampereelle.

JAA

KOMMENTIT

Jukka Jalonen sai promootorina toimivalta romaanisen filologian professori Outi Merisalolta tohtorin hatun päähänsä ja miekan käsiinsä. KUVA: PETTERI KIVIMÄKI / LEHTIKUVA

Riku Teiskonlahti

20.5. 20:37

TAMPERE

LEIJONIEN päävalmentaja **Jukka Jalonen** ehti Itävalta-peliin lopulta selvällä marginaalilla. Jalonen kävi päivällä Jyväskylässä, jossa hänestä tuli liikuntatieteiden kunniatohtori. Paluumatka taittui helikopterilla, joka laskeutui Näsijärven rantaan Santalahteen.

Pelin alkaessa Jalonen oli tutulla paikallaan penkin takana.

– En ole ennen helikopterissa ollut. Mielenkiintoinen kokemus. 45 minuuttia meni Jyväskylästä Tampereelle. Siinä ei kauan nokka tuhise. Tuntuu, ettei se liiku mihinkään, mutta kyllä se 200 kilometriä tunnissa menee, Jalonen sanoi voittoisan pelin jälkeen innostuneena.

Ennen laskeutumista pilotti teki lenkin Nokia-areenan yläpuolella. Jalonen kertoi ottaneensa valokuvia. Kisakaupunki Tampereen koko avautui yläilmoista tarkastellen uudella tavalla päävalmentajalle.

– Yllätys, että näyttää aika paljon pienemmältä ylhäältä kuin täällä jos jossain pyöritään. Ei ole kovin iso pinta-alaltaan. Pirun kompakti paketti, ja järvet hienosti molemmat. Se oli mahtava nähdä, kun oli vielä hyvä keli, Jalonen sanoi.

JALONEN poseerasi Jääkiekkoliiton Instagram-tilillä olevassa kuvassa tohtorinhatun ja miekan kanssa. Hattu ja miekka tulivat hallillekin mukaan. Ne odottivat pukukopissa kyytiä Jalosen kotiin Riihimäelle. Niiden ottamista mukaan vaihtoitioon Jalonen ei lähtenyt juhlapäivän kunniaksi harkitsemaan.

– Ehkä olisi mennyt vähän överiksi. Täytyy pitää vähän matalampaa profiilia.

Ottelun aikana Jalosen saavutus kuulutettiin yleisölle, ja hän sai suuret suosionsoitukset.

– Kyllä ne hyvältä tuntuivat, ei sitä käy kieltäminen. Mahtava juttu, että huomioitiin ja yleisö arvosti.

ITSE ottelussa Suomi oli ensimmäisen erän vahva, mutta toisessa ote hieman katosi. Voitto ei ollut järin pahasti uhattuna missään vaiheessa.

– Toinen erä hallittiin kiekkoa ja peliä, mutta oli ulkopuolella pyörimistä, Jalonen tuumasi vaikeimmasta erästä.

LUE LISÄÄ KIRJOITAJALTA

Riku Teiskonlahti >